

In Memoriam

ДОЦ. Д-Р ЕВДОКИЯ МЕТЕВА – КАТО ПРЕПОДАВАТЕЛКА, ИЗСЛЕДОВАТЕЛКА И НАША УЧИТЕЛКА

Илиана Чекова, Ангелина Вачева

Софийски университет "Св. Климент Охридски"

На 97-годишна възраст почина нашата учителка и колежка доц. д-р Евдокия Метева (6.05.1920 – 26.01.2018) – уважаван и ерудиран преподавател по руски фолклор, стара руска литература и руска литература на XVIII и XIX век.

Многогодишни са нейните търсения в областта на руската литература и фолклора, на преводната рецепция на руската литература в България и на българската литература. Научното ѝ творчество се простира близо в 60 години. То започва през далечната 1952 година и продължава до първото десетилетие на XXI век.

Доц. Метева е автор на учебници, енциклопедични статии, на над 100 научни студии, статии и рецензии, публикувани в редица български научни списания и поредици, като „Език и литература“, „Годишник на Софийския университет“, „Болгарская русистика“, „Литературна мисъл“, „Известия на Института за литература“, „Славистични изследвания“, „Славянска филология“, „Проблеми на българския фолклор“, „Сравнително литературознание“ и др., а също така и в някои рускоезични издания, като „Научные доклады высшей школы. Филологические науки“, „Ученые записки Горьковского государственного университета“, „Русско-болгарские фольклорные и литературные связи“, „Русская и болгарская литература XX-ого века. Типология и связи“, и в популярни български списания, като „Родна реч“, „Читалище“, „Библиотекар“ и др. Учебникът ѝ по руски фолклор (*Руский фолклор*. София, 1991, (II доп. изд.) и досега се чете с интерес от студентите. Името на доцент Метева виждаме в края на предговорите и после-словите на почти всички български издания на руската класика през 50-те – 80-те години. Усърдни ученици и студенти настойчиво ги търсят и се готвят по тях.

Достойна за отбелязване е и активната дейност на доц. Метева в Съюза на преводачите в България и в Дружеството на русистите. Високо ценени са публикацииите ѝ в издаваните от СПб сп. „Панорама“, поредиците „Изкуството на превода“, „Езикови проблеми на превода“ и др. Своеобразен венец на многогодишните ѝ филологически и научни изследвания е томът, посветен на рецепцията на руската литература в България (*Преводната рецепция на европейските литератури в*

България, т. 2, София, 2001). Тя е не само един от съставителите му, но и автор на голяма част от статиите в него. За изследванията си в областта на теорията, историята и критиката на превода тя е отличена със „Златна значка“ (1985) и с две съюзни награди (1993, 2000) за цялостната си творческа дейност.

Доц. Евдокия Метева е носител и на редица отличия за преподавателската си и научна работа, сред които: орден „Кирил и Методий“ – I степен (1985), почетна грамота на Министерството на образованието на Руската федерация по случай 50-годишнината на Катедрата по руски език за „големия ѝ принос в развитието на българската русистика“, както и най-престижният за един русист медал „А. С. Пушкин“, с който Президиумът на МАПРЯЛ я награждава по случай нейната 75-годишнина и 50-годишната ѝ дейност като специалист по руски език и литература.

Евдокия Метева участва във формирането на литературоведските дисциплини в специалност „Руска филология“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, а също така, заедно с доц. М. Бочева и проф. С. Русакиев, и на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“. Поколения възпитаници на Факултета по славянски филологии на Софийския и на Шуменския университет си спомнят с уважение и благодарност за нейните лекции и семинари. Студенти от първите ѝ випуски още я помнят като обаятелен лектор, описват отзивчивостта ѝ и компетентната ѝ работа с тях, говорят с умиление за пиесите по произведения на руската класическа литература, които са поставяли заедно, за проучванията, в които са участвали с нея.

В съзнанието на всички нас, тръгнали по научния и преподавателски път, доц. Метева остави светъл спомен с будния си и активен дух, с проникателната си мисъл, която улавя същината на всеки текст, минал през нейния задълбочен, критичен, но доброжелателен прочит. В израстването ни като специалисти филолози бяхме съпътствани от добрата грижа на доц. Метева. Помним нейното гостоприемство, душевните ни срещи в дома ѝ в София на улица „Бузлуджа“ на празници или по повод нов наш текст, за който очаквахме да чуем мнението ѝ.

Много от нас, чиито трудове – дисертации, монографии, хабилитационни трудове – тя рецензираше с внимание, прецизност и винаги с добро отношение, сме ѝ дълбоко признателни. Тя успя до последно да запази жив своя изследователски дух, интереса към израстването на по-младите колеги и желанието си за подкрепа на техните трудове. Доц. Евдокия Метева беше истински вдъхновен учен независимо от трудностите, несправедливостите, препятствията. До края на дните си, въпреки напредналата възраст и отслабналото зрение, тя се старееше да бъде в течение на научните новости и особено се интересуваше от постиженията на своите ученици. За всеки един от нас беше вълнуващо да чуем звучния ѝ отчетлив глас по телефона, и ако ни похвали, да знаем, че наистина сме постигнали нещо важно, значимо. Ще ѝ бъдем винаги благодарни за доброто отношение и насърчението, а срещите и разговорите с нея ще останат незабравими.

Основни публикации на доц. д-р Евдокия Метева

I. Учебници и учебни помагала за ВУЗ

- (1982). *Русский фольклор*. Учебник для студентов русистов болгарских вузов и пединститутов, София: Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“.
(1991). II допълнено издание.

II. Статии, публикувани в чуждестранни издания

- (1964). Поэзия Лермонтова в творческом восприятии Ивана Вазова. – *Научные доклады высшей школы. Филологические науки*, 7. № 3, 26 – 33 (в съавторство с М. Бочева). Москва.
(1066). Работа Толстого над образом Наташи Ростовой. Сб. *Л.Н. Толстой, Статьи и материалы*. – В: *Ученые записки Горьковского государственного университета, Горький*. 142 – 149.
(1971). Н. А. Некрасов и болгарская литература – *Научные доклады высшей школы. Филологические науки*, № 6, 31 – 48.
(1973). Гуманизм русской классической литературы и проблема героя. В: *Научные доклады и сообщения*. Сборник МАПРЯЛ. София. 12 – 29.
(1975). Пушкинское понимание поэта в литературной борьбе Болгарии. В: *А.С. Пушкин, статьи и материалы*. Под. ред. на Ю. Г. Оксман, *Ученые записки Горьковского государственного университета, Горький*, выпуск 115, 72 – 83.
(1982). Типология болгарской и русской гражданской поэзии конца XIX-ого и первой четверти XX-ого века. сб. *Русская и болгарская литература XX-ого века. Типология и связи*. Москва. с. 45 – 63.

III. Статии и студии, публикувани в български издания

- (1958). Фонвизин у нас. *Годишник на Софийския университет. Филологически факултет*. Кн. 2, Т. 52. (за 1956 – 1957), с. 371 – 424.
(1961). Людмил Стоянов като преводач на древноруската национална поема „Слово о полку Игореве“, в сб. *Людмил Стоянов. Изследвания и статии за творчеството му*, София: БАН. с. 291 – 316.
(1062). Некрасов в български превод. – *Годишник на СУ, Филологически факултет*. Кн. 2, Т. 55. (за 1960 – 1961), с. 397 – 580.
(1962). Иван Вазов и някои граждански традиции на руската литература. Иван Вазов и Некрасов. – *Известия на Института за литература*, кн. XIII, София. 5 – 34.
(1963). Некрасов в нашата доосвободителна литература. В: *Славистични студии*. София. 420 – 442.
(1963). Творчеството на Некрасов в българското обществено и литературно развитие, сб. *Славянска филология, т. 4*. София: Издателство на БАН. с. 233 – 253.

(1965). Към въпроса за изграждането на художествения образ у Л. Н. Толстой: Наташа Ростова – жизнен материал и литературен тип. – *Годишник на СУ, Филологически факултет*. Кн. 1, Т. 59. (за 1965), 1 – 85.

(1967). Некрасов и българската литература. – *Годишник на СУ, Факултет по славянски филологии*. Кн. 1, Т. 61. 1 – 152.

(1969). Превод на литературни произведения с фолклорен стил от руски на български. – В: *Изкуството на превода*. София: Народна култура. 163 – 180.

(1969). Яворовата поезия в руски превод. (В съавторство с Иванка Васева) – В: *Изкуството на превода. Сборник статии*. Ред. колегия Е. Георгиев и др. София: Народна култура. 432 с., 327 – 355.

(1982). Психологическа и социална функция на пейзажа в руската поезия от XIX в. сб. *Изследвания в чест на проф. д-р Симеон Русакиев*. с. 23 – 43.

(1983). Някои наблюдения върху преводите на руската стихотворна класика в България, сп. *Литературна мисъл*, 9. София. с. 91 – 112.

(1985). Художествената функция на епитета при превод на поезия. сб. *Езикови проблеми на превода*. София: Наука и изкуство. с. 161 – 175.

(1987). Естетическата функция на думата в римна позиция, сб. *Езикови проблеми на превода*. София: Наука и изкуство. с. 164 – 175.

(1990). Драматичното творчество на Добри Войников и руската литература. *Добри Войников, Юбилейна сесия по случай 150 – годишнината от рождението на Добри Войников*. Пловдив: Хр. Г. Данов. с. 73 – 94.

(1992). Ритмично-интонационното своеобразие на оригинала при превод на поезия, сп. *Болгарская русистика*, 4. с. 16 – 24.

(1999). Пушкин и българската възрожденска интелигенция, сб. *А. С. Пушкин и българската култура*. с. 55 – 81.

(2001). Руската литература в руското ѝ преводно битие (с. 5 – 24); Очерци върху преводната рецепция на: „Слово за похода на Игор“ (с. 24 – 29), Н. М. Карамзин (с. 29 – 33), И. А. Крилов (с. 35 – 42), М. Ю. Лермонтов (с. 67 – 81), Ф. Н. Тютчев (с. 112 – 117), Н. А. Некрасов (с. 124 – 135), Ф. М. Достоевски (с. 147 – 161), С. Я. Надсон (с. 161 – 166), А. П. Чехов (с. 195 – 208), А. А. Ахматова (с. 263 – 269), М. И. Цветаева (285 – 290), С. Я. Маршак (343 – 349), А. А. Вознесенски (395 – 399), сб. *Преводна рецепция на европейските литератури в България*, т. 2 *Руска литература*, Съставители Илиана Вladoва, Евдокия Метева, Любен Любенов. София: Проф. Марин Дринов.

(2002). Поетика на пейзажа в лириката на Пушкин, сб. *Четене на литературна критика. Сборник в чест на 60-ата годишнина на проф. Петко Троев*. с. 24 – 30.

(2004). Чехов и българската култура, сб. *Диалози с Чехов. 100 години по-късно*. София: Факел. 212 – 217.

(2005). Руские духовные стихи в их жанровой специфике, сп. *Болгарская русистика*. с. 35 – 41.

(2006). Романтическа експресия и символика природи в поезия Лермонтова, сб. *60 години руска филология в Софийския университет*, сборник научни статии. с. 293 – 303.

(2007). Фолклорният интертекст в поемата на Лермонтов „Песен за цар Иван Грозни“ и българският му превод. В: *Реката на времето. Сб. статии в памет на проф. Людмила Боева (1931 – 2001)*. Съст. А. Вачева и И. Чекова. София: Св. Климент Охридски. 108 – 116.

IV. Предговори и послеслови

„Народната мисъл“ на „Война и мир“ Толстой, Лев Н. Война и мир. Т. 3 – 4. София, [1964] 1974, с. 393 – 406.

„Аспекти на Гоголевата сатирична типизация“. Гогол, Н.В. *Мъртви души*. Прев. от руски Д. Подвързачов. С. „Народна култура“, [1966] 1986, с. 231 – 250.

„Ана Каренина в творческото развитие на Лев Толстой“. Толстой, Л. Н. *Ана Каренина*. Прев. от руски Г. Жечев. „Световна класика“. София: Народна култура, [1967] 1974, с. 1 – 16.

„Писателят и неговите герои“. Тургенев, И. С. *Романи и повести*. Т. 2. Библ. „Световна класика“. София: Народна култура, 1974, с. 7 – 18.

Братя Карамазови: Роман в 4 ч. и епилог. Фьодор М. Достоевски. Прев. от руски Д. Подвързачов и С. Андреев. (С предговор от Е. Метева). Библ. „Световна класика“, София: Народна култура, 1975, 936 с., 7 – 20.

„Възкресение“ – последният роман на Толстой“. Възкресение. Толстой Л.Н. Прев. от руски Л. Стоянов. София: Народна култура, 1976, с. 7 – 16.

Чехов в България. (Послеслов). В: Чехов, А. П. *Избрани творби в осем тома*, т. 8. София: Народна култура, 1989, с. 390 – 406.

DR. EVDOKIA METEVA, ASSOC. PROF. – AS A TEACHER, RESEARCHER AND OUR MENTOR

✉ Dr. Iliana Chekova, Assoc. Prof.
Prof. Dr. Angelina Vacheva
Russian Literature Department
Faculty of Slavic Studies
University of Sofia
Sofia, Bulgaria

Русский центр
ВСУ им. Черноризца Храбра
13- 17 августа 2018 г.

Х ЮБИЛЕЙНАЯ МЕЖДУНАРОДНАЯ КВАЛИФИКАЦИОННАЯ ШКОЛА

«Современные педагогические технологии
в обучении русскому языку как иностранному»

Ген. консулство на РФ
в гр. Варна

Представительство
в България

Национално издателство за
образование и наука към МОН

БНИПРЕК

X Юбилейная международная квалификационная школа «Современные педагогические технологии в обучении русскому языку как иностранному»

К настоящему моменту в единственной в Европе методической школе для молодых русистов обучались и получили сертификаты 564 выпускника.

Слушателями школы стали представители 30 европейских и азиатских университетов из 18 стран.

Научная программа включала 45 лекций, 47 мастер-классов, 25 методических семинаров-практикумов, 25 круглых столов и дискуссий.

Опыт школы обобщен в двух монографиях, четырех сборниках и 34 статьях в научных журналах.

**X Jubilee International Qualification School
“Modern Pedagogical Technologies in Teaching
Russian as a Foreign Language”**

Up to now, 564 students have passed a certified training course in the only methodological school in Europe for young specialists in Russian studies.

Representatives of 30 European and Asian universities from 18 countries attended the school.

45 lectures, 47 master classes, 25 methodical workshops, 25 round tables and discussions were covered by the scientific programme.

Four collections of articles, two monographs and 34 articles in scientific journals were published as a result of the school.

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР

Акредитиран от Националната агенция за оценяване и акредитация
Международен сертификат за качество ISO 9001:2015

СКЪПИ КОЛЕГИ!

ДРАГИ ГОСТИ НА ВАРНЕНСКИЯ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ!

Изключително ми е приятно да поздравя всички участници в X Юбилейна международна квалификационна школа «Съвременни педагогически технологии в обучението по руски език като чужд».

За десета поредна година Школата превръща нашия университет в средище на руския език и култура. Повече от 480 са нейните сертифицирани участници, които днес преподават руски език в Азербайджан, Беларус, България, Гърция, Естония, Италия, Казахстан, Киргизия, Латвия, Литва, Молдова, Полша, Русия, Румъния, Сърбия, Украйна, Унгария и Чехия. Участниците в нея усъвършенстват своята методическа подготовка в лекциите, методическите семинари, практикумите и майсторските класове на световно известни имена, специалисти в областта на руски език като чужд и методиката на преподаването му.

Това, категорично, е една от добрите практики на университета в посока на разширяване на партньорската му мрежа и утвърждаване на мястото му като авторитетна образователна и научна институция.

Форумът е доказал своите предимства като единствената методическа школа в Европа за млади филолози, която предлага актуална научна програма, насочена към прилагането на съвременните педагогически технологии в обучението по руски език.

Искам да поздравя и екипа на Националното издателство за образование и наука „АзБуки“ при МОН, който е добър партньор в популяризирането на новаторски идеи и образователни проекти.

Уважаеми участници,

Добре дошли за пореден път на брега на Черно море – във Варненския свободен университет. Бъдете уверени, че ние ще продължим да полагаме усилия, за да отговаряме на предизвикателствата на съвременния свят и да предлагаме най-доброто и в областта на образованието и науката. Добре дошли в споделяното пространство за наука и образование – Алианс 4.0!

Желая ви плодотворна работа, успехи, вдъхновение и творчество в професионалното ви развитие!

проф. д.ик.н. Анна Недялкова
Президент на ВСУ

ПРИВЕТСТВИЕ

ОРГАНИЗАТОРАМ И УЧАСТНИКАМ МЕЖДУНАРОДНОЙ КВАЛИФИКАЦИОННОЙ ШКОЛЫ
«СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ»

Дорогие друзья! Уважаемые коллеги!

Я рад возможности приветствовать открытие Десятой юбилейной Международной квалификационной школы «Современные технологии в обучении Русскому языку как иностранному!» В десятый раз Варненский свободный университет имени Черноризца Храбра собрал в своих аудиториях молодых русистов из многих стран.

Можно сказать, что среди проектов, поддерживаемых фондом «Русский мир», школа является ветераном, но это ни в коем случае не означает, что у ее участников стало меньше молодого задора, а у организаторов – кипучей энергии. Варненскую школу отличают креативность подхода к подаче материала, прекрасный состав преподавателей, способных вызвать у слушателей неподдельный интерес, а также возможность неформального общения как с преподавателями, так и между участниками, представляющими разные страны.

Юбилей – это повод для оценки пройденного пути. За прошедшие годы участниками школы стали 480 студентов и молодых преподавателей русского языка из 18 стран. Многие из них за эти годы добились значительных результатов в своей профессии и возможно, что кто-то из них направляет уже своих учеников в Варну. Для нас очень важно сохранить преемственность поколений, передачу представителями старшего поколения русистов своим молодым коллегам не только знаний и опыта, но и доброго отношения к России, ее культуре и традициям.

Мы высоко ценим наше партнерство с Варненским свободным университетом, ведь именно постоянное внимание и неоценимая помощь его руководства и сотрудников привели к успеху школы и сделали возможным сегодняшний юбилей. В этой связи я не могу не упомянуть о неустанной и плодотворной работе Русского центра Варненского свободного университета, координирующего подготовку каждой Школы.

Позвольте пожелать всем участникам Международной квалификационной школы интересной и успешной работы, счастья и благополучия!

Исполнительный директор

В.В. Кочин

13 августа 2018 г.